

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 4172/2022
16.11.2023. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина председника већа, Драгане Миросављевић, Надежде Видић, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Мирјана Недељков, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Новом Саду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гжрр 13/22 од 03.02.2022. године, у седници одржаној 16.11.2023. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гжрр 13/22 од 03.02.2022. године, као о изузетно дозвољеној.

УКИДАЈУ СЕ пресуда пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гжрр 13/22 од 03.02.2022. године и пресуда Основног суда у Новом Саду Прр1 32/2021 од 02.12.2021. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду Прр1 32/2021 од 02.12.2021. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да тужиоцу на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року исплати износ неисплаћеног потраживања у поступку стечаја Ст 83/2010 који се води пред Привредним судом у Новом Саду, износ од 1.684.209,77 динара и да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженој на име трошкова поступка плати 33.750,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гжрр 13/22 од 03.02.2022. године, ставом првим изреке, жалба тужене је одбачена. Ставом другим изреке, жалба тужиоца је одбијена и првостепена пресуда потврђена, а ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права, с тим што је предложио да се ревизија сматра изузетно дозвољеном (члан 404. ЗПП).

По оцени Врховног суда, испуњени су услови из члана 404. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11 ... 18/20), за одлучивање о посебној ревизији тужиоца, ради уједначавања судске праксе по питању одговорности Републике Србије за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа, које су без њихове кривице остале неизвршене у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом. Са напред наведених разлога одлучено је као у ставу првом изреке.

Врховни суд је испитао побијану пресуду применом члана 408. ЗПП и утврдио да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем Привредног суда у Новом Саду Ст 83/2010 од 22.06.2010. године отворен је поступак стечаја над стечајним дужником Општом земљорадничком задругом Ковиљ, због трајне неспособности за плаћање. У време отварања стечајног поступка у структури капитала стечајног дужника, друштвени капитал је износио преко 99%, а за стечајног управника именована је Агенција за приватизацију – Центар за спровођење стечајних поступака. Тужилац је, као стечајни поверилац у том поступку пријавио своје потраживање према стечајном дужнику. Закључком о листи потраживања Ст 83/2010 од 14.12.2010. године тужиоцу је као стечајном повериоцу признато потраживање према стечајном дужнику на име неисплаћених зарада, накнаде за боловање и накнаде за исхрану, на основу правноснажне и извршне пресуде Општинског суда у Новом Саду П 8790/04 од 29.06.2006. године у износу од 1.684.209,77 динара. Решењем Привредног Суда у Новом Саду Р4 Ст 261/2018 од 30.07.2018. године, утврђено је да је тужиоцу повређено право на суђење у разумном року пред Привредним судом у Новом Саду у предмету Ст 83/2010 и наложено је поступајућем судији да у најкраћем року предузме све процесне радње које ће делотворно убрзати поступак наплате признатог потраживања.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су одбили, као неоснован тужбени затев тужиоца. Ово, јер су сматрали да је од правног значаја питање да ли је имовина из које се имају намирити потраживања стечајних поверилаца, друштвени капитал који је требао бити приватизован применом одредби Закона о приватизацији или се ради о имовини у задружној својини стечајног дужника. По оцени нижестепених судова реч је о задружној својини стечајног дужника која је као облик својине према члану 86. став 1. Устава Републике Србије равноправна са приватном и јавном својином, а регулисана је чланом 1. и 49. Закона о задругама („Службени лист СРЈ“, бр. 42/96...) као имовина стечена из чланарине задругара, средствима оствареним радом и пословањем задруге и средствима која је задруга стекла на други начин. Да је и чланом 53. став 1. Закона о задругама („Службени гласник РС“, бр. 112/15) прописано да имовину задруге чине право својине на покретним и непокретним стварима, хартије од вредности и друга имовинска права која је задруга стекла пословањем или другим правним послом и представља имовину у задружној својини, а образује се из улога или чланарина задругара, средстава остварених радом и пословањем задруге и средствима која је задруга стекла на други дозвољен начин. На основу изложеног, нижестепени судови су закључили да је

имовина коју је стечајни дужник ОЗЗ „Ковиљ“ стекао задружна својина, а не друштвена својина, без обзира на то што та чињеница није уписана у јавну књигу о непокретностима и што се у време отварања стечајног поступка над стечајним дужником његова имовина водила као друштвена својина, са којих разлога су одбили, као неоснован тужбени захтев тужиоца. Поред тога, нижестепени судови су сматрали да у овом случају треба применити допуњени Закључак са седнице Грађанског одељења Врховног касационог суда од 27.09.2019. године, о томе да је у погледу извршних дужника који не спадају у наведену категорију стечајних дужника са већинским друштвеним или државним капиталом, већ се ради о физичким и правним лицима која нису основана на бази друштвеног или државног капитала, нужно утврђивати узрочно-последичну везу између повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања, те утврђивати да је управо искључиви разлог немогућности наплате тих потраживања неадекватно поступање суда. Да је потребно доказати да је дужник у тренутку поступка за наплату имао довољно новчаних средстава у имовини, да је поштујући редослед исплате могао да се наплати да је суд ефикасно поступао и предузимао делотворне радње у циљу наплате прописане одговарајућим Законом о извршењу, а што тужилац у овом поступку није доказао.

Основано се ревизијом тужиоца указује да су нижестепени судови погрешно применили материјално право, због чега је чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Наиме, остало је неразјашњено како су и на основу чега нижестепени судови закључили да је реч о задружној имовини стечајног дужника и како ју је стечајни дужник стекао, односно да имовина стечајног дужника није друштвена својина. Ово, јер је дредбама Закона о претварању друштвене својине на пољопривредном земљишту у друге облике својине („Службени гласник РС“, бр. 49/92 и 54/96) прописано (члан 1.) да пољопривредно земљиште у друштвеној својини које је правно лице стекло по основу Закона о аграрној реформи и прописима о национализацији пољопривредног земљишта да је у државној својини (став 1.), а да је пољопривредно земљиште у друштвеној својини које је правно лице стекло на основу правног посла, као средство за производњу, друштвени капитал тог предузећа (став 2.). Пољопривредно земљиште у државној својини користи предузеће, земљорадничка задруга или друго правно лице, које је имало право коришћења и располагања тим земљиштем на дан ступања на снагу овога закона (члан 2.) У смислу новелиране одредбе овог закона, предузећа која користе пољопривредно земљиште из члана 1. овог закона и надлежно Министарство за послове пољопривреде, имали су законску обавезу реализације разграничења и спровођења уписа пољопривредног земљишта у друштвеној својини до 30.12.1997. године, па и касније све до 2006. године када је ступио на снагу Закон о пољопривредном земљишту, јер у противном та средства постају средства у државној својини.

Стога се на основу изложеног становишта нижестепених судова не може дефинисати структура капитала извршног дужника, односно нејасно је на основу чега су закључили да у имовини стечајног дужника нема удела друштвене или државне својине. Такође, остало је неутврђено на основу чега је земљорадничка задруга стекла катастарске парцеле над којима тужилац има различно право, пошто као стечајни дужник није доказала да је у време отварања стечајног поступка спорно земљиште представљало њену задружну имовину, којом је могла да располаже након пописа земљишта у друштвеној својини. С обзиром на то да од тих битних чињеница зависи

правна оцена у коју категорију спада извршни дужник, односно да ли је реч о дужнику са већинским друштвеним или државним капиталом или је реч о правном лицу које није основано на тој бази, а од чега зависи правна оцена постојања одговорности тужене за тражену накнаду имовинске штете, то се не може прихватити као правилан закључак нижестепених судова да тужена није у обавези да тужиоцу накнади предметну штету.

У поновном поступку, првостепени суд ће утврдити да ли је и када ОЗЗ „Ковиљ“ купила катастарске парцеле односно да ли их је стекла неким другим правним послом, те да ли је у погледу истих направила деобни биланс, јер је могућа и комбинација задружне и државне својине, па пошто поступи у смислу налога из овог решења, донеће нову одлуку о тужбеном захтеву.

С обзиром на то да одлука о трошковима поступка зависи од исхода одлуке о главној ствари, иста је укинута.

Са напред наведених разлога, Врховни суд је на основу члана 416. став 2. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа - судија
Добрила Страјина, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић